

Till Klimat och näringslivsdepartementet

Stockholm den **26 juni 2024**

Dnr KN2024/ 00693

Kontaktperson: Albin Carlén

Albin.carlen@heidelbergmaterials.com

Klimat- och Energichef

Norra Europa

Remissyttrande över Styrmedel för CCS och CCU avskiljning och lagring respektive användning av koldioxid

Heidelberg Materials Cement Sverige AB, härnäst **HM**, lämnar härmed yttrande på remiss om Energimyndighetens rapport "Styrmedel för CCS och CCU avskiljning och lagring respektive användning av koldioxid. Utgångspunkterna för yttrandet presenteras i avsnitt 1 nedan. Därefter följer i avsnitt 2 en genomgång av HMs synpunkter.

1. Utgångspunkter

Heidelberg Materials-koncernen är en av världens största byggmaterialtillverkare. Heidelberg Materials har verksamhet i fler än 50 länder med över 51 000 medarbetare på närmare 3 000 platser.

Vid cementfabriken i Slite på Gotland planerar HM att etablera en av världens första fullskaliga koldioxidinfångningsanläggningar (CCS-anläggningar) i cementproduktion. Projektet utgör ett av Sveriges största klimatomställningsprojekt och är ett av de mest mogna CCS-projekten i Sverige och Europa. Projektet är också en nödvändighet för att upprätthålla konkurrenskraften i verksamheten över tid och därmed inhemsk förmåga till cementtillverkning. Tillgången till betong med noll nettoutsläpp är den enskilt största pusselbiten för att den svenska bygg- och anläggningssektorn ska kunna nå sina klimatmål och motsvarar ungefär 1/5 av dagens klimatpåverkan. När CCS-anläggningen driftsätts – planerat till år 2030 – kommer den att fånga in uppemot 1,8 miljoner ton koldioxid årligen varav åtminstone 300 000 ton är biogen koldioxid. Detta motsvarar cirka fyra procent av Sveriges totala utsläpp idag. Cementfabriken i Slite kommer med start 2030 utgöra en kolsänka tack vare Bio-CCS.

CCS-projekt i cementindustrin är stora, komplexa och innefattar ett flertal beroenden. Av nämnda anledningar krävs långsiktig planering, utveckling och finansiering samt en tillit till tidsplanen från inblandade parter för att realisera projekten. Projektet i Slite är inget undantag utan innefattar utöver tekniska utmaningar även flera tillståndprocesser jämte krav på en uppgraderad elnätinfrastruktur på och till Gotland samt att nå avtal och praktiska lösningar avseende transport och lagring av koldioxid. De största riskerna med det planerade CCS-projektet ligger inom områden som HM inte har full kontroll över, exempelvis elnätsutbyggnad och de olika tillstånd som krävs.

2. Synpunkter

Uppdraget som redovisas i Energimyndighetens rapport syftar till att analysera och föreslå styrmedel för CCS (Carbon Capture and Storage) och CCU (Carbon Capture and Utilization) som kan bidra till att Sveriges klimatpolitiska mål nås. Nedan kommenteras några av Energimyndighetens förslag som, om de införs, kan komma att beröra Heidelberg Materials (HM) verksamhet.

2.1 Generell kommentar

De enskilt viktigaste åtgärderna på kortare sikt för att möjliggöra CCS-satsningar är de som ökar förutsägbarheten och/eller kortar ledtiderna för tillståndsprocesser (t.ex. nätkoncession, täkt- och fabriksstillstånd). Åtgärder som minskar finansiell risk i en högre grad än i andra länder och därmed säkerställer projektens ekonomiska konkurrenskraft i en internationell kontext är också helt avgörande. Några av förslagen har potential att leda i denna riktning, men HM bedömer inte att de förslag som presenteras väsentligt kommer att bidra till CCS-utveckling i Sverige.

2.2 Vidga Industriklivets tillämpningar utanför industrin

Energimyndigheten föreslår att Industriklivet bör kunna stödja CCS och CCU även utanför industrin, inklusive bio-CCS. För fossila tillämpningar bör stöd endast ges där rimliga alternativ saknas.

HM anser att det är centralt att industriklivets anslag dimensioneras rätt, med tillräckligt stora anslag för att stötta de näringsgrenar där stöd behövs för att CCS-satsningar ska materialiseras och prioritet bör ges till projekt där varje investerad krona ger mest möjlig koldioxidbesparing.

2.3 Använd offentlig upphandling för att premiera klimatneutrala material

Energimyndigheten har föreslagit att offentlig upphandling ska användas som ett verktyg för att främja klimatneutrala material, exempelvis betong tillverkad med CCS-cement. Vidare föreslås etableringen av en myndighetsledd hubb eller beställarnätverk för upphandling av cement, betong och alternativa konstruktionsmaterial.

Heidelberg Materials anser att åtgärder som stimulerar efterfrågan är avgörande för att realisera CCS-projekt, där offentliga beställare materialneutralt måste ställa högre klimatkrav. Även om offentliga beställare inte direktupphandlar cement eller betong, är de beställare av projekt där dessa material ingår som väsentliga komponenter.

Det finns redan flera förslag, initiativ och samarbeten med myndigheter och aktörer inom värdekedjan. Fokus bör ligga på ett genomföra dessa skyndsamt, t.ex. när det gäller Boverkets förslag till införande av gränsvärden för klimatdeklarationer av byggnader. Ett kunskapslyft är nödvändigt, men Naturvårdsverkets förstudie om Beställarnätverk (April 2024), pekar på flera invändningar från branschen. Därför är vi tveksamma till att det är rätt väg att gå.

För att kunna bygga med betong som har ett klimatavtryck nära noll, måste miljövarudeklarationer inkludera cement tillverkad med CCS och bio-CCS. Det är också centralt att reglering och upphandling omfattar hela byggnadens livscykel, inklusive förvaltningskedet, för att säkerställa låg klimatpåverkan. Detta bidrar till låg energianvändning, minskat underhållsbehov, och ökad motståndskraft mot klimatförändringar och andra risker. Fokus måste ligga på långsiktighet för att minska både klimatpåverkan och resursanvändning.

2.4 Säkerställ att gröna kreditgarantier kan gå till infrastruktur för koldioxid

Energimyndigheten föreslår att regelverket för gröna kreditgarantier bör förtydligas så att det omfattar infrastruktur för koldioxid såsom rörledningar, mellanlager och utskeppningshamnar.

HM stödjer förslaget men bedömer det inte som centralt för att de första CCS-projekten skall materialiseras. En gemensam infrastruktur kommer att behöva etableras för en uppskalning av CCS hos mindre aktörer där transport idag är kostnadsmissigt ogynnsam. HM bedömer därmed inte detta som prioriterat för CCS satsningen vid cementfabriken i Slite i nuläget. Fabriken har ett kontinuerligt flöde av CO₂ över året och har egen hamn vilket möjliggör en komparativt mycket kostnadseffektiv transport av koldioxid. Att realisera CCS-projektet i Slite är särskilt viktigt eftersom dess skala och det jämna flödet av koldioxid året runt kan möjliggöra att även mindre projekt får tillgång till både lagrings- och transportinfrastruktur.

2.5 Utred ett plastansvar som kan finansiera CCS/CCU och andra åtgärder

Ett utvidgat producentansvar för plast föreslås utredas vidare för att finansiera CCS/CCU eller andra lösningar som minskar utsläppen från avfallsförbränning. Det är därmed ett förslag som ligger längre fram i tiden.

HM anser att det är viktigare att Industriklivet dimensioneras rätt, enligt ovan. För CCS finns dessutom redan ett mycket väl fungerande styrmedel på EU-nivå i form av EU:s utsläppshandel som skapar incitament genom undvikna kostnader genom CCS-satsningar. Sverige bör fortsätta att verka för att

detta EU-styrmedel är verkningsfullt. EU:s utsläppshandel måste framöver ge incitament även för negativa utsläpp.

Vidare planeras i Sverige omvända auktioner för Bio-CCS, sedan flera år. Rätt utformat skapar detta incitament för att fortsätta ställa om till biobränslen i cementframställning samt kompletterar EU:s befintliga styrmedel, tills en sådan tidpunkt då utsläppshandeln också ger incitament till infångning och permanent lagring av biogen CO₂. HM ser det som prioriterat att svenska representanter verkar för att bio-CCS reflekteras i handeln med utsläppsätter och i produktregelverket.

Det bör avslutningsvis noteras att ytterligare styrmedel i form av stöd för t.ex. CCS riskerar att skapa en svårhanterlig flora av styrmedel för industrin att förhålla sig till. Därför uppmanar HM till försiktighet i vidare utredningar. HM anser att fokus bör ligga på att verka för att Industriklivet har tillräckliga förutsättningar för att säkerställa stora industriinvesteringar i Sverige med realisering inom de närmsta åren. Avseende Slite CCS planeras för ett slutligt investeringsbeslut under 2026 och idrifttagande under 2030.

Karin Comstedt Webb

Vice VD Heidelberg Materials Sverige